

Zondag 14 juni 2026
11^e zondag door het jaar

Lezingen: Exodus 19, 2 – 6a en Matteüs, 9,36 – 10,8

Overweging

De uittocht uit Egypte vond plaats tussen 1450 en 1250 voor Christus. Het boek Exodus dat hierover gaat heeft na eeuwenlange mondelinge overleveringen in de 6^e eeuw voor Christus zijn definitieve vorm gekregen.

Het boek is de inleiding op het Verbond tussen God en het volk van Mozes nadat God aan Mozes verschenen was boven op de berg Sinaï. In ruil voor het volgen van Gods regels belooft God een speciale band met zijn heilig volk en de opbouw van een priesterlijk koninkrijk.

Zij maken veel ontberingen mee tijdens hun tocht door de woestijn na hun bevrijding uit Egypte. De schoonvader van Mozes, Jetro, raadt hem een betere organisatie aan met regels en goede leiders. Het verbond tussen God en zijn volk, de oproep om met toewijding volgens Gods opdracht te leven en alles te richten op God en de medemens, past hier naadloos bij.

God zei in een mooie metafoor: “Ik heb jullie op adelaarsvleugels gedragen. Dit is het beeld van de vaderarend die zijn jongen leert vliegen door met hem mee te vliegen en hem op te vangen als hij valt. Zo ziet ook God om naar zijn volk, hij geeft hun brood, manna uit de hemel en water uit de rots.”

De tocht door de woestijn duurt lang, 40 jaar. Het getal 40 staat in de bijbel voor een periode van overgang, van inkeer. Die tijd had het volk nodig om met de tien geboden en verdere regels van God als basis in hun leven te groeien. Het vereiste vertrouwen. Dat begon al met de beslissing om weg te trekken uit Egypte en de tocht door de Rode Zee. Nadat Mozes zijn hand over het water had uitgestrekt week het water en kwamen de Israëlieten veilig aan de overkant.

Het was een reis, een geloofstocht op weg naar vrijheid, die ook nu nog steeds opnieuw door mensen ondernomen wordt.

Net als Mozes, die zijn volk de opdracht geeft de regels van God in acht te nemen, roept Jezus zijn leerlingen in het evangelie van Matteüs van vandaag op te doen zoals hij en het woord van God te verspreiden. Dit evangelie is in het laatste kwart van de eerste eeuw op schrift gesteld, dus twee generaties na Jezus.

Jezus is geraakt door het zien van de mensenmenigte: Zij doolden rond als schapen zonder herder. Dat beeld komt aan het begin en eind van dit tekstgedeelte voor. De aanblik van de verdwaalde mensen roept barmhartigheid bij Jezus op. Zij zijn bang voor geweld, bezorgd om huis en haard, het zijn kinderen zonder ouders, mensen op de vlucht.

Ze waren er toen en nu ook nog. Jezus ziet naar hen om. Hij is de herder van verdwaalde schapen, zwarte en witte, zoekende en twijfelende schapen. En hij ziet, net als Mozes in de eerste lezing, dat er goede leiders nodig zijn.

Tegen zijn leerlingen zegt hij dat ze arbeiders moeten gaan zoeken voor de oogst. Dit kun je letterlijk opvatten. De oogst is groot en er zijn arbeidskrachten nodig voor het vele werk. Maar ook figuurlijk.

Zoals de arbeiders erop uit worden gestuurd om de oogst binnen te halen, worden de leerlingen uitgezonden om de verloren mensen op te zoeken en te helpen. Dat is hun missie.

Wat gebeurt er als de oogst binnen is? Bestaat er dan één volk of een verdeelde gemeenschap? Jezus hoopt dat er steeds meer mensen geraakt zullen worden en om zullen kijken naar anderen. Veel is er mogelijk. Denk in mogelijkheden, niet in problemen lijkt Jezus te zeggen.

Hij nodigt 12 leerlingen uit om zijn weg te gaan, eerst dichtbij naar het huis van Israël, daarna pas verder. Dat had niet met uitsluiting te maken maar was eerder een kwestie van strategische prioriteit, van keuzes maken. Ze vertrekken pas na hun opleiding: Jezus ging door steden en dorpen, onderwees in synagogen, predikte het evangelie van het koninkrijk, genas zieken, wekte doden op maakte onreinen rein en zijn leerlingen leerden van hem.

Overigens had elke rabbi in die tijd eigen leerlingen, er bestonden zelfs wachtlijsten voor. Jezus had er 12, ook wel apostelen genoemd wat boodschappers betekent. Het getal 12 staat in de bijbel voor iets compleets. Toen Judas later afviel werd er dan ook snel een vervanger gekozen, Mattias.

Jezus presteerde het om gewone mensen, Joden en Grieken, arme en rijke vissers, een tollenaar en een penningmeester uit de middenklasse, en zelfs een voormalig politieke activist, tot een vreedzame gemeenschap om te smeden met eenzelfde missie. Het waren allemaal mannen in de wereld van toen, ongetwijfeld had Jezus nu ook vrouwen aangesteld.

Ze worden ook bij name genoemd:

De leidersfiguur Simon Petrus uit Galilea en zijn broer Andreas, die in zijn schaduw staat maar toch ook duidelijk aanwezig is. Jakobus van Zebedeüs die als apostel in Spanje het symbool voor pelgrims in Santiago de Compostella geworden is. Johannes, fijnzinnig met woorden, degene die naast Jezus zit bij het laatste avondmaal. Filippus, een trouwe volgeling en zijn vriend Bartolomeüs, de Israëliet in wie volgens Jezus geen bedrog is, De ongelovige Tomas die later naar India gaat en Matteüs de tollenaar die al zijn rijkdom achterlaat om Jezus te volgen. Jakobus van Alfeüs, een rijke visser en Judas Taddeüs die kritische vragen durft te stellen. Simon Kananeüs, die als nationalist zijn ijver om medemensen te doden omzet in het redden van mensen en tot slot Judas Iskariot, de verrader.

Vroeger had je 12 apostellepeltjes, vaak gegeven als doopcadeau. Iedere apostel had zijn eigen attribuut. Weet u het nog?

Kunnen wij ook deel uitmaken van die bonte verzameling leerlingen? Natuurlijk zijn ook wij geroepen om de boodschap van Jezus handen en voeten te geven. Wij kunnen misschien niet letterlijk wonderen verrichten maar wij kunnen open en ontvankelijk mensen steunen en troosten bij ziekte, zodat zij een vorm van genezing voelen. Bij hectiek of prestatiedruk verlichting brengen en zo demonen verdrijven. Bij kwetsbaarheid tot steun zijn en zo nieuw leven laten stromen, mensen die anders zijn bij ons betrekken en zo van melaatsen rein maken.

Ieder van ons kan individueel maar ook als groep een vonk van vrede en geluk brengen. We zullen misschien niet al onze doelen bereiken in familie, vriendenkring, kerk en maatschappij. Maar: Ga heen en overschrijd je eigen grenzen zoals de dichteres Nel Benschop zei.

Een moderne apostel is in mijn ogen de cabaretier en columnist Saman Amini. Na een satirische sketch op internet over de situatie in Iran kreeg hij een doodsb bedreiging voor hemzelf en zijn familie. In plaats van aangifte te doen, besloot hij video te bellen met de afzender. De doodsb bedreiger nam op. Saman zei: "Hallo broeder, hoe is het?" En Arvin, zo bleek de ander te heten, zei hetzelfde. Saman vroeg: "Wat heb ik gedaan dat jij zo boos op mij bent?" Arvin zei: "Jij hebt dat filmpje gemaakt." Toen Saman uitlegde dat hij de sketch had gemaakt ruim voor de inmenging van Amerika in Iran zei Arvin: "Het spijt me broer, dit wist ik niet." Er gebeurt iets zodra je iemand liefdevol begroet gaf Saman als commentaar, hij wordt weer meer mens.

Tot slot: We hebben allemaal zoveel goeds gekregen. Het leven zelf, gezelligheid om een eettafel, troost en liefde, vriendschap, een talenknobbel, ouderschap. Ook wij kunnen daarvan uitdelen, als we beseffen dat we dat allemaal hebben gekregen. Om niet hebben jullie ontvangen, om niet moeten jullie geven luidt de slotzin in het evangelie. Ontvangen en geven horen bij elkaar. Als die twee elkaar kwijt zijn geraakt moeten wij ze weer dicht bij elkaar brengen zegt de Franciscaan Paul Chapel. Daar wordt én de ander én wijzelf meer mens van. Jezus achtte de apostelen en ook ons nu in staat dit te doen. Laten we dus daarvoor gaan. Amen

Cunera Buist